

A Gyulai Várfürdő története

A Gyulai Várfürdő 2009. május 1-jén ünnepeli fennállásának 50. évfordulóját! Ez az ünnep egyben egy példaértékű összefogás ünnepe is. Az itt élők nemzedékről nemzedékre minden korban vonzódtak a fürdőkhöz, mintha mindig is tudták volna, hogy a város életének meghatározó eleme lesz egykor a fürdő.

Az első uszodaépítést szorgalmazó mozgalom elindítója 1891-ben Kövér László főszolgabíró volt, de sem neki, sem később másoknak nem sikerült előteremteni a szükséges fedezetet.

Két gyulai polgár, Pfaff és Schneider építőmesterek 1930 júniusában 50 221,66 pengő investálásával az Élővíz-csatorna medrében alakítottak ki egy 60×12 méteres uszodát, ez lett a Partfürdő, a Várfürdő elődje. A szerződés szerint 1942-ben került a város tulajdonába, majd 1943-tól a Levente Egyesület működte. Állapota az évek során folyamatosan romlott. Dr. Blanár László tiszti főorvos 1949-ben már olyan súlyosnak látta a helyzetet, hogy levélben hívta fel a polgármester figyelmét: a korszerűsítés olyan sokba kerülne, hogy nem éri meg elvégezteni.

Az Almássy-birtok örökösei egyre súlyosabb anyagi gondokkal küszködtek, így 1941-ben 800 000 pengőért felajánlották a városnak a várat és a kastélyt a parkkal, a lovardával és a cseleedszárnnyal együtt. A város anyagiak híján nem tudott élni a vásárlás lehetőségével, de a képviselőkben már ekkor körvonalazódott egy, a parkban kialakítandó gyógyfürdő és kastélyszálló terve, mint a város felemelkedésének kulcsa. (Az 1920-as trianoni békeszerződést követően ugyanis a Gyula szempontjából gazdaságilag fontos 30 községből 26-ot Romániához csatoltak, ami elkerülhetetlen gazdasági hanyatláshoz vezetett. A következő csapás 1949-ben érte a várost, amikor 234 év után megfosztották megyeszékhelyi rangjától.)

A grófi család, hogy mentse helyzetét, a hajdúszoboszlói sikeren felbuzdulva üdülőttelep létrehozását kezdeményezte. 1942-ben megalakult a Gyulai Fürdő és Üdülő Rt, és megin-

dult a park melletti szántó felparcellázása, a telkek és részvények árusítása. Felkérték dr. Lóczi Lajost a Földtani Intézet akkori vezetőjét a terület geológiai szakvéleményezésére, aki kb. 800 méter mélységből, 40–50 °C hőmérsékletű víz feltárását valószínűsítette.

A kútfúrásra kiírt pályázatot a hódmezővásárhelyi Prónay és Fiai nyerte, mely 1943-ban el is kezdte a munkálatokat. A Fürdő Rt. – ilyen szakembere nem lévén – a fúrás szakszerűségét ellenőrizni nem tudta. A kút fúrása a következő években többször abbamaradt. A sikertelenségbe belenyugodni nem tudó városvezetés 1948-ben még egyszer szerződött a vállalkozókkal, de az eredmény egy csupán csordogáló, percnként 30 liter langyos, 29 °C-os vizet adó kút volt, amelyre jövőt alapozni nem lehetett. A szakértőnek felkért Bánky Árpád véleménye szerint a vállalkozók a fúrást szakszerűtlenül, mélyfúrásra alkalmatlan eszközökkel végezték, „lyukat fúrtak, és nem kutat építettek”.

A kudarc megviselte mind a város vezetőit, mind Gyula polgárait, de a gyógyfürdő létesítésének eszméjét nem adták fel. Az ötvenes évek elején a fürdőépítés ügye új lendületet kapott, és lelkes támogatóra talált Enyedi G. Sándor vb-elnök személyében. Fürdőbizottságot hoztak létre, melynek az anyagi források felkutatása volt a fő feladata. Széles körű társadalmi összefogás eredményeként 1957 márciusától csaknem félmillió forint gyűlt össze, részben a 10, 20, 50 és 100 Ft-os „Fürdőépítési jegyek” megvásárlásából, részben a rendezvények után befizetett összegekből. Az új szakvélemény szerint megfelelő hőfokú víz nyérésehez hozzávetőleg 2000 méter mélységű kút fúrása szükséges.

Az előkészületek 1957 decemberében kezdődtek meg, a fúrótorony és a gépegységek betonozási munkálataival, melyet a Gyulai Cementipari Vállalat dolgozói társadalmi munkában végeztek. A fúrás 1958 májusában kezdődött a Ceglédi Kútfúró Vállalat korszerű berendezéseivel. A város lakói nagy izgalom-

mal várták az eredményt, nap mint nap elzarándokoltak a fúrótoronyhoz. Végre 1958. szeptember 17-én megjelent a bélésű végén a sajátos illatú, sárgásbarna, gőzölgő termálvíz, melyet az összegyűlt tömeg üdvrivalgással fogadott. A kút talpmélysége 2004 méter, vízhozama 500 l/perc, hőmérséklete 71 °C volt. A kút beszabályozása 1959. februárig tartott. A város lakói már ebben az évben élvezni akarták az oly régóta vágyott termálvíz gyógyító hatását, de anyagi lehetőségek híján ismét csak összefogásra volt szükség. Lelkes önkéntesek segítségével a régi partfürdő medencéjét betonfallal leválasztották az Élővíz-csatornáról, ebbe, valamint az 1951-ben épült uszoda-ba vezették a termálvizet. A korcsolyázó pavilon két szintjén alakították ki a női és a férfiöltözőt. Éjjel-nappal folyt a munka, vetették a fűvet, ültették a virágokat, homokozót alakítottak ki a gyerekeknek és vendéglátó pavilont is elhelyeztek a fák alatt. A régi Partfürdő idős úszómestere oktatta az újoncokat a vízből való mentés tudományára és a vendégekkel való udvarias bánásmódra. 1959. május 1-jén a felvonulás után ünnepélyes keretek között adták át a Várfürdőt a közönségnek. A rövid idő alatt kialakított, ideiglenes fürdő meglepően nagyszámú, több mint 80 000 látogatót vonzott már az első évben, ami az akkori 3 Ft-os felnőtt és 1 Ft-os gyerekjegyárok mellett is jelentős bevételt eredményezett.

A hatvanas évek soha nem látott fejlődést hoztak a Várfürdő és a város életében: új medencéket, öltözőket építettek, műút épült a vár és a park között, csónakázótavat alakítottak ki a vár mellett, jórészt társadalmi munkában. 1960-ban 650 000 Ft értékű társadalmi munkát végzett a város lakossága. Ebben az évben már negyedmillióan keresték fel a Várfürdőt, volt olyan nap, amikor 9200 vendége volt a fürdőnek. Még ebben az évben megkezdte működését a II. kút, amely 950 m mélyből 42 °C-os vizet hozott a felszínre, összetételét tekintve hasonlót, mint az I. kút.

A város vezetése egy percig sem tétlenkedett, minden szezonnyitásra újabb meglepetésekkel szolgált. Már 1961-ben gyerekpancsoló, játszótér, új öltözők, 600 férőhelyes szabadtéri étterem, csúszdás medence kezdte meg műkö-

dését, egy évre rá elkészült a nyári főbejárat, majd újabb két kút kezdte meg működését. A lovarda épületében 1965-ben egy termálvizes uszoda és két gyógymedence épült, a parkban pedig az ülőpados iker-gyógymedencéket vehették birtokukba a gyógyulni vágyók.

A fürdő gyógyászati részlegét 1968. augusztus 1-jén adták át, amely orvosi rendelőt, fizioterápiás kezelőket, tornatermet és egy vízgyógyászati részleget is magába foglalt. A megyei reumatológiai szakrendelés Aranyosi Margit főorvosnő vezetésével működött. Még ebben az évben a főorvosnő által benyújtott szakvélemény alapján gyógyvízzé minősítették az I. sz. kút vizét. 1971-ben az Egészségügyi Minisztérium országos feladatokat ellátó gyógyfürdőnek ismerte el a Várfürdőt. Egy év múlva átadták az 50 m-es sportuszodát és a dögönyözős medencét.

13 év szünet után, 1986-ban került átadásra a fedett kupolás medence és az üzemi épület.

A fejlesztés új lendületet 1999-ben kapott, az új menedzsment munkába állásával. Egy év alatt átépítették a volt ikermedencét, a 7. strandmedencéből korszerű hullámedence lett.

2002-től a Széchenyi Terv pályázaton nyert összeg a hatvanas évekhez hasonló volumenű fejlesztésekhez adott alapot: a strand és termálmedencék új burkolatot, új élmelemezeket, új hidraulikákat kaptak. A kupolás részben élmelemyfürdő kapott helyet. A gyermekmedencék helyén „Gyermekparadicsom” épült kétszer nagyobb területen. Teljes egészében átépült és megújult a gyógyászati részleg. Új térburkolatot fektettek le a fürdő egész területén, megújult a téli főbejárat, a homlokzat, az irodák és a pihenők. A felújítás teljessé 2004-ben a Széchenyi Terv II. pályázat támogatásával vált, ez adott lehetőséget a 25 m-es tanuszoda, az 50 m-es versenyuszoda és a lovarda korszerűsítésére.

A fürdő fejlődése a város folyamatos fejlődését is maga után vonta. Mára a történelmi múltú Gyula hamisítatlan üdülővárossá vált, gazdag kulturális programokkal, korzójával, szökőkútjaival, szebbnél szebb virágágyásaival marasztalja az idelátogatókat. Elődeink álma megvalósult.

DR. URBANCSOK JUDIT